

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur og lögum um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu (sameining stofnana), 371. mál.

Í frumvarpi til laga um breytingu á lögum um Náttúrufræðistofnun Íslands og náttúrustofur og lögum um verndun Mývatns og Laxár í Suður-Þingeyjarsýslu (sameining stofnana) er að finna grundvallarbreytingu á stjórnskipulagi Náttúrufræðistofnunar Íslands (NÍ), frá gildandi lögum. Setur stofnunarinnar eru lögð af ásamt forstöðumönnum og þess í stað er gert ráð fyrir starfsstöðvum. Fjöldi þeirra er ótilgreindur í frumvarpinu.

Samtök náttúrustofa telja það vera óheillavænlega þróun fyrir rannsóknastarfsemi á sviði náttúrufræða utan höfuðborgarsvæðisins að stjórnun, umsýsla, stefnumörkun og fjárhagslegt sjálfstæði skuli fært til miðlægrar stofnunar á höfuðborgarsvæðinu. Í frumvarpinu á þetta bæði við um Akureyrarsetur NÍ og Náttúrufræðistofnuna við Mývatn (RAMÝ). Starfandi í öllum landshlutum þekkja stjórnendur náttúrustofa vel af eigin raun hversu mikilvægt það er að vera nálægt viðfangsefnum sínum og í góðum tengslum við nærsamfélag. Að mati Samtaka náttúrustofa er hætta á að aukin fjarlægð stjórnunar og stefnumörkunar starfsstöðva frá viðfangsefnum og samfélagi muni koma sér illa bæði fyrir bæði Akureyrarsetur NÍ og RAMÝ. Fjárhagslegt sjálfstæði starfseininga utan höfuðborgarsvæðisins er líka grundvallaratriði því það hvetur starfsfólk til að afla aukinna verkefna og auka veg sinna eininga. Búast má við að aukin miðstýring og útibúavæðing miðlægra ríkisstofnana drepni niður frumkvæði starfsmanna starfsstöðva úti um landið, auk þess sem sagan sýnir að þegar kreppir að bitnar það fyrst og verst á útibúunum.

Samtök náttúrustofa telja að verkefni á sviði vöktunar á náttúru Íslands eigi hvergi betur heima en á náttúrustofunum, sem staðsettar eru allt í kring um landið, í samvinnu við miðlægar stofnanir. Ríkið hefur þegar fjárfest mikið í náttúrustofum, háskólasetrum og þekkingarsetrum, sem gjarnan starfa í nánú samneyti, og augljóst er að vöktunarverkefnum er hagkvæmast að sinna sem næst viðfangsefnum. Hagræðingarhópur ríkisstjórnarinnar virðist sömu skoðunar en tvær af tillögum hans snerta náttúrustofur og færslu verkefna ríkisins til þeirra:

*103. Starfsemi Náttúrufræðistofnunar verði endurskoðuð og kannaðir kostir þess að samþætta hana sambærilegum verkefnum háskóla og **náttúrustofa**.*

*104. Verkefni Náttúrufræðistofnunarinnar við Mývatn verði flutt undir háskóla eða sameinist **náttúrustofu svæðisins**.*

Í þessu ljósi skýtur það skökku við að í frumvarpinu sé lagt til að hin sérhæfða og staðbundna Náttúrufræðistofnun við Mývatn renni inn í Náttúrufræðistofnun Íslands. Miklu nær er að horfa til samlegðar RAMÝ og Náttúrustofu Norðausturlands, sem einnig er staðbundin rannsóknastofnun, rekin m.a. af Skútustaðahreppi, og sinnir margvíslegri vöktun á náttúru svæðisins. Það yrði bæði fjárhagslega og byggðalega hagkvæmt, líkt og efling náttúrustofanna almennt. Vel er þekkt að til að hindra búferlaflutninga af landsbyggð til þéttbýlis þurfa að vera á landsbyggðinni fjölbreytt störf, ekki síst þekkingarstörf. Styrking starfsstöðva á landsbyggðinni í stað veikingar væri meira í anda

stefnuyfirlýsingar ríkisstjórnarinnar, þar sem segir m.a. „*Mikilvægt er að stuðla að fjölbreyttum atvinnutækifærum um allt land, m.a. með dreifingu opinberra starfa....*“.

Aukið hlutverk staðbundinna stofnana í rannsóknum og vöktun á náttúru Íslands kemur alls ekki í veg fyrir samræmingu aðferða, vistunar og dreifingar gagna, ásamt úrvinnslu, en öllu þessu má ná fram með aukinni og formlegri samvinnu milli náttúrustofanna annars vegar og miðlægra stofnana hins vegar. Það hefur aldrei verið auðveldara en nú að reka dreifða starfsemi, þar sem flestir staðir búa við góða nettengingu. Gengur þessi tillaga því gegn tímans gangi.

Virðingarfyllt, f.h. Samtaka náttúrustofa (SNS),

Róbert A. Stefánsson, formaður